

RIKSLØNNSNEMNDAS KJENNELSE AV 20. DESEMBER 1972 I SAK
NR. 3/1972

Tvist mellom Norske Fysioterapeuters Forbund og Norske
Kommuners Sentralforbund i samband med tariffoppgjøret
1972.

Nemndas sammensetning:

Fylkesmann Erling Anger, formann
Arbeidsdirektør Reidar Danielsen
Professor Arnljot Strømme Svendsen
Sekretær Leif Haraldseth
Direktør Vilhelm Dahl
Fysioterapeut Eva Dagen Eek
Avdelingssjef Reidar Falch

Partene ble enige om å bringe saken inn for
Rikslønnsnemnda under meklingsmøte hos Riksmeklings-
mannen den 16. august 1972, jfr. lov om lønnsnemnd i
arbeidstvist av 19. desember 1952, § 1, 2. ledd.

Fysioterapeut Eva Dagen Eek og avdelingssjef
Reidar Falch er utpekt som medlemmer av nemnda av
partene i tvisten, og i samsvar med lønnsnemndslovens
§ 2, 3. ledd, stemmer fra arbeidstakersiden Eva Dagen
Eek og fra arbeidsgiversiden Reidar Falch.

Partene har gjort rede for sine standpunkter
ved skriftlige innlegg og under muntlige forhandlinger
for nemnda i møte den 13. oktober 1972.

Etter at saken har vært drøftet i flere møter,
avsa Rikslønnsnemnda den 20. desember 1972 denne

k j e n n e l s e :

Norske Fysioterapeuters Forbund og Norske
Kommuners Sentralforbund (heretter kalt henholdsvis
NFF og NKS) opprettet første gang tariffavtale for
perioden fra 1. mai 1970 til 30. april 1972.

Ved tariffoppgjøret våren 1972 satte NFF opp-
rinnelig ikke fram noen krav. I forhandlingsmøte den
5. mai 1972 avgav NKS tilbud for perioden 1. mai 1972
til 30. april 1974. NFF svarte i brev av 12. mai 1972
at forbundet ikke fant å kunne anbefale det fore-

liggende tilbud og satte fram krav om to klasseopp-
rykk i tillegg til de generelle tillegg som NKS hadde
tilbudt.

Forhandlingene ble ikke fortsatt, og tvisten
ble brakt inn for Riksmeklingsmannen til mekling.
Det ble holdt meklingsmøter den 1. juni, 7. juli og
16. august 1972. I løpet av meklingen ble NKS' tilbud
en del endret. Under meklingsmøtet den 1. juni gjorde
NFF det klart at de ønsket å avvente Rikslønnsnemndas
kjennelse i tvisten mellom Norsk Sykepleierforbund og
NKS før meklingen fortsatte. Kjennelse i sykepleier-
tvisten ble avsagt den 23. juni 1972. I meklingsmøtet
den 7. juli gjorde partene på nytt rede for sitt syn -
spesielt på lønsspørsmålet, men Riksmeklingsmannen
fant ikke grunnlag for å sette fram noe tilbud som
kunne påregne partenes tilslutning. Under det siste
meklingsmøtet ble imidlertid partene enige om å bringe
tvisten inn for Rikslønnsnemnda som frivillig lønns-
nemndssak.

Tvisten omfatter om lag 750 fysioterapeuter
i kommunale og fylkeskommunale stillinger utenom Oslo.

Tvisten gjelder klasseplasseringen for fysio-
terapeut II og I, ledende fysioterapeut, avdelings-
leder og sjefsfysioterapeut.

Disse hadde pr. 30. april 1972 denne regula-
tivmessige plassering:

Fysioterapeut II og turnuskandidater	1.kl. 10
Fysioterapeut I	1.kl. 12
Ledende fysioterapeut	1.kl. 13
Avdelingsleder	1.kl. 15
Sjefsfysioterapeut	1.kl. 17

NFF har satt fram krav om to klasseopptrykk
for alle kategorier fysioterapeuter.

NKS har ikke kunnet imøtekomme kravet
om klasseopptrykk. Forbundet har satt fram et tilbud
som er i samsvar med de avtaler som for øvrig er
inngått i den kommunale sektor, dog med den endring
at det er foreslått den samme opprykksordning som
Rikslønnsnemnda la til grunn for sykepleierne i

sin kjennelse av 23. juni 1972. Videre er vilkårene for opprykk til stilling som fysioterapeut I tilbudt endret slik at en fysioterapeut etter tilbudet vil få stilling som fysioterapeut I etter endt turnustjeneste, mens slik stilling tidligere først kunne oppnås etter minst ett års tjeneste etter endt turnustjeneste.

Norske Kommuners Sentralforbund har nedlagt denne

p å s t a n d:

Overenskomsten mellom Norske Kommuners Sentralforbund og Norske Fysioterapeuters forbund prolongeres for perioden 1. mai 1972 - 30. april 1974 med de endringer som fremgår av Forhandlingsorganisasjonens tilbud av 5. mai 1972, med følgende endringer:

1. Lønnsskalaen i tilbudets pkt. 6 endres til

År	0	2	4	6	8	10
Lønnsans.	10 ⁰	12 ¹	12 ²	12 ³	12 ⁴	13 ⁴

Tidligere merknad i overenskomsten utgår og erstattes med:

"Ett år av skoletiden og ett års turnustjeneste medregnes i lønnsansienniteten."

2. I tilbudets pkt. 8 tilføyes:

"Endringer av de sentralt fastsatte klassel plasseringer skal holdes innenfor en økonomisk ramme på 0,5 % av kommunenes totale lønnsbudsjett."

Norske Fysioterapeuters Forbund har nedlagt denne

p å s t a n d:

Overenskomsten mellom Norske Kommuners Sentralforbund og Norske Fysioterapeuters Forbund prolongeres for perioden 1. mai 1972 - 30. april 1974 med de endringer som fremgår av NKS's tilbud av 5. mai 1972 med senere endringer og med følgende ytterligere endringer:

Fysioterapeut II plasseres i 1.kl. 12

Fysioterapeut I " " " 14

Lederde fysioterapeut plasseres i l.kl. 15
 Avdelingsleder plasseres i l.kl. 17
 Sjefsfysioterapeut plasseres i l.kl. 19

De nåværende regler om opprykk og om opprettelse av overordnede stillinger bibeholdes.

Partenes anførsler:

NKS har i det vesentlige anført:

NKS gjør først rede for tariffsituasjonen i sin alminnelighet. Den hovedramme LO og NAF ble enige om ved vårens tariffoppgjør, tilgodeser særlig arbeidstakere med lave årsinntekter. Oppgjøret mellom LO og NAF har vært retningsgivende for oppgjøret i den offentlige sektor. Det har vært et fellesoppgjør for stat og kommune/fylkeskommune som gir samme tillegg til samme grupper arbeidstakere.

NKS fremholder at oppgjøret i den offentlige sektor har en meget sterk lavtlønnsprofil - sterkere enn ved noe tidligere lønnsoppgjør.

I staten er oppgjøret akseptert av Norsk Lærerlag og hovedsammenslutningene med unntak av Embetsmennenes Landsforbund der tvisten ble avgjort ved tvungen lønnsnemnd ved Rikslønnsnemndas kjennelse av 27. juni 1972.

I den kommunale sektor er tariff-forslagene vedtatt av Norsk Kommuneforbund, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund, Norsk Sosionomforbund, Kommunale Funksjonærers Landsforbund, Norsk Lærerlag (barnehagelærere), Norsk Fysiokjemikerforbund, Den Norske Ingeniørforening, Statstjenestemannsforbundet, Norges Ingeniørorganisasjon (NITO), Norges Juristforbund, Den Norske Veterinærforening, Norges Landbruksakademikerforbund og Den Norske Tannlægeforening.

Tariffavtale med Norsk Sykepleierforbund ble opprettet ved Rikslønnsnemndas kjennelse av 23. juni 1972.

NKS viser til oppgjøret med Norsk Kommuneforbund m.fl. Følgende hovedpunkter i dette oppgjøret er av særlig interesse for fysioterapeutene:

- A.1. 5,7 pst. generelt tillegg m/gulv kr 1 850.
 2. Kr 200 i tillegg til l.kl. 14⁴ - 19³.
 3. Opprykksordninger: 3 l.kl. i 7 - 10
 2 " i 11
 1 " i 12

Pkt. 1 - 3 gjelder fra 1. mai 1972.

4. Fra 1. mai 1973:
 a. Generelt tillegg på 1,6 pst.
 b. Lønnsutviklingsgaranti på 2 pst.
 c. Eventuelt indekstillegg (i forrige periode 4,56 pst.)

(Dvs. sannsynlig totalt tillegg neste år på mellom 8 og 10 pst.)

- B. Sentrale klasseplasseringsforhandlinger pr. 1. mai 1973 innenfor en ramme på 0,5 pst.

NKS peker på at tilbudet overfor fysioterapeutene er søkt tilpasset Rikslønnsnemndas kjennelse av 23. juni 1972 for sykepleierne slik at fysioterapeut I og II rykker opp i l.kl. 13⁴ etter 10 års lønnsansiennitet, mens det opprinnelige tilbudet gav opprykk til l.kl. 13⁴ etter 14 år. Samtidig er lønnsstigen endret slik at fysioterapeutene nå rykker opp i l.kl. 12¹ etter ett års turnustjeneste, mens dette opprykket etter tilbudet av 5. mai 1972 tidligst ville kommet etter to års tjeneste. Tidspunktet for opprykk i l.kl. 13 er etter NKS's tilbud det samme som for offentlig godkjent sykepleier ved sengeavdeling i henhold til Rikslønnsnemndas kjennelse.

NKS går så inn på konsekvensene av at fysioterapeutene eventuelt skulle få et oppgjør som avviker fra det andre grupper har fått. NKS viser til at man i kommunene har et felles offentlig regulativ. De alminnelige bestemmelsene ("Fellesbestemmelsene") er ensartet, og bestemmelsen om behandling av klasseplasseringskrav pr. 1. mai 1973 er de samme.

NKS forhandler med ca. 30 organisasjoner i den kommunale sektor, hvorav ca. halvparten er direkte forhandlingsparter i det generelle lønnsoppgjør. NKS mener det er helt nødvendig å komme fram til samme resultat med alle organisasjonene.

NKS fremholder videre at dersom én gruppe fikk særfordeler, ville det ikke være mulig å komme fram til et forhandlingsresultat fordi alle da ville vokte på hverandre. Det ville dessuten, etter NKS's mening, kunne føre til en oppsplitting av de store organisasjonene og dannelse av særforbund som ensidig kjører på sine spesialiteter uten omtanke for helheten og den totale ramme som legges for de større tariffoppgjørene. NKS mener på denne bakgrunn at man ikke kan vie "pressgruppene" noen spesiell oppmerksomhet, siden oppgjøret med fysioterapeutene er en del av oppgjøret i den offentlige sektor som omfatter 250 000 arbeidstakere, hvorav 70 000 i kommunene og fylkeskommunene.

NKS mener at Rikslønnsnemnda tidligere har vært oppmerksom på disse forhold, og viser til Rikslønnsnemndas kjennelse nr. 1/1972 i tvisten mellom Norsk Sykepleierforbund og NKS, hvor det på s. 11 i kjennelsen bl.a. heter:

"Ved årets tarifforhandlinger har hovedorganisasjonene både i den private, statlige og kommunale sektor kommet fram til oppgjør som har den samme økonomiske ramme og som i alt vesentlig også har den samme struktur, bl.a. med sterk vekt på å tilgodese lønns-takere i de laveste inntektsklasser. Denne linje har under forhandlingene og de senere avstemninger fått tilslutning fra den alt overveiende del av lønnstakerorganisasjonene i 3 sektorer. Under disse omstendigheter mener flertallet at det skal meget til for at enkelte lønnstakerorganisasjoner skal kunne få gjennomført særkrav som går vesentlig ut over den optrukne økonomiske ramme eller i noen særlig grad bryter med den generelle struktur i de øvrige oppgjørene."

Videre vises til s. 14 i samme kjennelse:

"På grunn av det felles opplegg som preger tariffoppgjørene i år både i den private og offentlige sektor, finner Rikslønnsnemndas flertall som før nevnt at det ikke vil være mulig denne gang å innrømme enkelte organisasjoner særfordeler i noen vesentlig utstrekning. Det kan i tilfelle bare bli tale om justeringer som stort sett holdes innenfor den felles ramme og det optrukne mønster for det totale oppgjør. Ut fra dette kan flertallet ikke gå med på NSS's krav om generelt klasseopprykk."

NKS viser endelig til Rikslønnsnemndas kjennelse i sak nr. 2/1972, tvist mellom staten og Embetsmennesenes Landsforbund, hvor det på s. 24 i kjennelsen heter:

"En imøtekommelse av Embetsmennesenes Landsforbund's krav vil måtte få følger for de andre organisasjoner i statssektoren og også de fleste av organisasjonene i den kommunale sektor idet alle disse organisasjoner har medlemmer i de lønnsklasser det her gjelder. Videre vil dette kunne få innflytelse på de tarifforhandlinger som ennå ikke er påbegynt eller sluttført.

Under disse omstendigheter er Rikslønnsnemndas flertall kommet til at man ikke kan ta kravene fra Embetsmennesenes Landsforbund til følge.

Rikslønnsnemnda har i prinsippet inntatt samme standpunkt i den frivillige voldgiftsak mellom Norske Kommuners Sentralforbund og Norsk Sykepleierforbund som ble avgjort 23. juni 1972."

NFF har i det vesentlige anført:

NFF viser innledningsvis til påstanden hvor det er krevet et generelt tillegg tilsvarende to lønnsklasser.

NFF gjør deretter rede for fysioterapiens stilling i sykepleien. Det vises til at fysioterapien etter krigen har undergått en rivende utvikling - en utvikling som har krevet stadig større innsikt hos yrkets utøvere. Dette har bl.a. ført til en opptrapping av undervisningen ved Statens Fysioterapiskole til et stadig høyere nivå samt en omfattende etterutdanning av allerede utdannet personell. Dette har i sin tur ført til en bedret yrkesmessig status og til en økt faglig bevissthet hos fagets utøvere. NFF fremholder at fysioterapeutene er uunnværlige ved behandlingen av en rekke sykdommer og skader, og at fysioterapeutenes arbeid i rehabilitering (attføring) sparer trygdekontorene for millioner av kroner hvert år.

NFF hevder at den lønsmessige utvikling ikke har stått i forhold til den faglige utviklingen. NFF mener årsaken til dette er at forhandlingssystemet er

så fastlåst at det umuliggjør en fri vurdering av hvor yrkesutøverne burde vært plassert under hensyntaken til utdanning, ansvar m.v. Dette gapet mellom den yrkesmessige og økonomiske utvikling skaper et spenningsforhold som fra tid til annen skaper "eksplorasjoner". Det vises til at fysioterapeutene i Oslo gikk til streik i 1969. Denne streiken ble bragt inn for tvungen lønnsnemnd. I 1971 gikk fysioterapeutene ved Haukeland sykehus i Bergen til en demonstrasjonsstreik rettet mot lønnsystemet i helsevesenet i sin alminnelighet.

NFF fremhever at Statens Fysioterapiskole er postgymnasial - i motsetning til f.eks. den mellomtekniske skole og lærerskolen. Likevel rangerer de som har utdanning fra disse skolene langt over fysioterapeutene i lønn. Fysioterapiskolen er toårig med ett års etterfølgende turnustjeneste. Pensumet er så komprimert at det normalt ville dekke en tre års utdanning. Årsaken til at utdanningen lar seg utvikle på to år, er det særdeles høye nivå som elevene har. Minimum artiumpoeng for opptak har siden 1967 vært slik:

	<u>Uten tilleggs- poeng</u>	<u>Med tilleggs- poeng</u>
1967	67	71
1968	68	71
1969	69	74
1970	69	76
1971	70	76
1972	72	79

Det går fram av disse tall at de 50 pst. av studentene som kommer inn med tilleggs-poeng på forhånd har skaffet seg en verdifull utdanning. De mannlige søkerne må dessuten ha en gymnastikkutdanning, f.eks. Norges Idrettshøgskole, for i det hele tatt å komme inn på Statens Fysioterapiskole.

NFF har lagt fram for nemnda en omfattende dokumentasjon om fysioterapeutenes utdanning og plass i helsearbeidet. Det er lagt fram oversikter over undervisningen ved Statens Fysioterapeutskole og avtrykk av tre artikler fra 1969 av forhenværende

rektor ved Statens Fysioterapeutskole, professor dr. med. Lange Andersen, en artikkel i Aftenposten 25. juni 1969 av dr. med. Henrik Seyffarth, et brev av 28. august 1969 fra overlege Odd Krogstad og en ennå ikke publisert artikkel, datert 24. september 1972, av professor dr. med. Chr.F. Borchgrevink

I en av sine artikler uttaler professor dr. med. K. Lange Andersen bl.a.

"Det er tradisjonelt etablert en klar kompetansegrense mellom legenes arbeid og fysioterapeutenes innsats. I korthet vil legene, og da særlig de som er spesialister i faget, fastsette indikasjonene for, samt forordne den fysikalske behandling. Legene har imidlertid ingen utdanning i den praktiske utøvelse av den fysioterapeutiske behandling, og ikke i noe land har man funnet det rasjonelt å legge dette arbeid på legene. Den praktiske utøvelse av faget er derfor et kompetanseområde som fysioterapeutene står alene om. Utdannelsen av denne kategori av helsepersonale må derfor bygge på den realitet at vi her har å gjøre med en stand av terapeuter med et vel avgrenset og særpreget kompetanseområde."

NFF har også særskilt understreket følgende avsnitt i professor dr. med. Chr.F. Borchgrevinks artikkel:

"Jeg tror det er flere grunner til at det er hensiktsmessig og riktig å oppfatte fysioterapeuten som en selvstendig arbeider i helsesektoren. Dette vil understreke og poengtere det faktum at på sitt område er fysioterapeuten bedre kvalifisert enn legen. En annen vesentlig grunn er den at samarbeidet mellom fysioterapeut og lege, som nå langt fra er så godt som det burde være, kanskje ville bli bedre hvis begge ble oppfattet som selvstendig helsepersonell, og ikke som nå hvor fysioterapeuten oppfattes som hjelpepersonell."

NFF viser til at undervisningen ligger på høgskolenivå, selv om Statens Fysioterapiskole ikke formelt har status som høgskole. Studentene rekrutteres blant de dyktigste artianere som ofte begynner sin utdanning med et sterkt faglig engasjement. Som ferdigutdannede er de høyt spesialiserte fagfolk som er uunnværlige i moderne helsetjeneste. Når de så oppdager hvilke lønnsvilkår som tilbys dem, og at det ikke er mulig å rette på lønnsforholdene på grunn av et alt for stivbent forhandlingssystem, får man reaksjoner som fører til "ekspløsjoner" - dersom det

ikke kan lykkes å finne fram til en mer rettferdig lønnsmessig plassering.

NFF mener at fysioterapeutene har en langt dårligere lønnsmessig plassering enn andre grupper med postgymnasial utdanning, f.eks. lærere med to- eller treårig lærerskole eller ingeniører med utdanning fra teknisk skole.

Det vises til at lærer med vanlig lærerskole og uten tilleggsutdanning har en begynnerlønn i l.kl. 13° og stiger til l.kl. 16⁴ etter 16 år. En ingeniør med treårig teknisk skole er fordelt på l.kl. 13, 14 og 15 avhengig av arbeidets art og ansvarsområde.

Til slutt gjør NFF rede for sitt syn på Rikslønnsnemndas kompetanse og muligheter. NFF fremhever at en frivillig lønnsnemndsbehandling av denne tvisten er partenes alternativ til en streik med derpå følgende tvungen lønnsnemnd, slik resultatet ble med NFF's konflikt med Oslo kommune i 1969.

NFF viser til forarbeidene til lov om lønnsnemnd av 19. desember 1952. I Ot.prp. nr. 63 for 1952, s. 15, heter det bl.a.:

"Departementet tror for sitt vedkommende at den oppfatning at det er naturlig å la uløyste interessetvister bli løyst ved en kyndig nemnd i stedet for ved arbeidskamp, etter hvert har fått stigende tilslutning. Det må antas å lette denne utvikling at det offentlige sørger for at det til hver tid finnes slike organer, sammensatt av folk med særlig erfaring og innsikt og som er beredt til å tre i virksomhet straks partene ber om det. Departementet er for sitt vedkommende sterkt interessert i å få prøvd et system med offentlige lønnsnemnder som partene kan gjøre bruk av frivillig. Departementet er forøvrig tilbøyelig til å anta at det vil være særlig heldig at det tilbys de mindre og til dels mindre erfarne organisasjoner et kyndig apparat som alternativ til arbeidskamp."

NFF mener dette viser at Rikslønnsnemnda ble opprettet med særlig tanke for de små organisasjonene, som vil ha vanskelig for å hevde sine interesser innenfor det etablerte forhandlingsapparat. På denne bakgrunn framholder NFF at det er viktig at Rikslønnsnemnda kommer fram til en kjennelse som er i samsvar

med motivene for lønnsnemndsloven og som gjør de små organisasjonene tilbøyelige til å velge frivillig lønnsnemnd ved tariffoppgjør i framtiden.

NFF innrømmer at det neppe er mulig for Rikslønnsnemnda å foreta en lønsmessig plassering av fysioterapeutene som skal gjelde på lang sikt. Men NFF mener det må være mulig å foreta en kortsiktig plassering som er gjeldende for inneværende tariffperiode, dvs. fram til 1. mai 1974. En slik plassering må foretas med utgangspunkt i de fakta som foreligger og ut fra en sammenlikning med andre sammenliknbare yrkesgruppers lønnsforhold.

Rikslønnsnemndas kompetanse er slik at den kan inkorporere i sin avgjørelse det etterfølgende justeringsoppgjør og således foreta de justeringer som lavtlønnsoppgjøret nødvendiggjør. Rikslønnsnemnda kan ikke komme bort fra sitt ansvar som en selvstendig og uavhengig institusjon ved å henvise til at det senere kommer et justeringsoppgjør, innenfor en ramme på 0,5 pst. og at det er mulig å rette opp skjevheter innenfor denne ramme. Rammen for dette justeringsoppgjøret i forhold til antallet forventede justeringskrav vil medføre at en slik henvisning er det samme som et avslag på NFF's krav - et avslag uten realitetsprøvelse.

RIKSLØNNSNEMNDAS MERKNADER:

Sentralforbundets tilbud til NFF ligger på linje med de øvrige oppgjørsordninger i den statlige og kommunale sektor, dog med den endring at det er tilbudt den samme opprykksordning som sykepleierne har fått ved Rikslønnsnemndas kjennelse av 23. juni 1972.

NFF har ikke kunnet akseptere det foreliggende tilbud. Forbundet hevder at fysioterapeutene - i likhet med andre grupper av terapeutisk personell i helsesektoren - er for lavt plassert i det nåværende lønnsystem. Forbundet innser imidlertid at det i den rådende situasjon neppe er mulig å foreta en langsiktig plassering av fysioterapeutene i lønnsregulativet og foreslår som en midlertidig ordning med gyldighet for inneværende tariffperiode et lønnsoppykk på to lønnsklasser for samtlige fysioterapeutstillinger. NFF går i denne forbindelse ut fra at Rikslønnsnemnda må kunne inkorporere i sin avgjørelse justeringsoppgjøret pr. 1.mai 1973 og således foreta de justeringer som lavtlønnsoppgjøret måtte foranledige.

NFF begrunner sitt krav om bedre lønsvilkår med den sterke utvikling som fysioterapien har undergått i årene etter krigen, og som har ført til en opptrapping av undervisningen ved fysioterapiskolen og til en utstrakt etterutdannelse. Det pekes på at fysioterapeutene stadig stilles overfor økte krav med hensyn til faglig innsikt og selvstendig vurdering.

Rikslønnsnemndas flertall Anger, Danielsen, Strømme Svendsen med tilslutning av Dahl og Haraldseth, skal bemerke:

NFF har lagt fram sammenlignende oversikter over utdannelsesvilkår og lønsplassering for følgende faggrupper: Fysioterapeuter, fysiokjemikere, sykepleiere, arbeidsterapeuter, lærere og ingeniører (teknikere). Forbundet hevder at denne sammenligning viser at fysioterapeutene er for dårlig plassert i lønnsregulativet.

Rikslønnsnemndas flertall skal først ta for seg sammenligningen med arbeidsgrupper innenfor helsesektoren og da med fysiokjemikerne og sykepleierne som det vel er mest naturlig å foreta sammenligninger med.

Etter det tilbud som NKS har satt fram for fysioterapeutene og etter de overenskomster som fra 1.mai 1972 gjelder for de to andre gruppene, vil grunnplasseringen og opprykkstige for de alminnelige stillinger innenfor de 3 arbeidsgruppene være følgende:

Lønns.ans. år	0	2	3	4	6	8	10
Alm.sykepleier v/sengeavd: 1.kl.	10 ⁰	10 ¹	11 ¹	11 ²	11 ³	12 ⁴	13 ⁴
Fysiokj.3 : "	12 ⁰	12 ¹	12 ¹	12 ²	12 ³	12 ⁴	13 ⁴
Fysioterapeut II/I :	10 ⁰	12 ¹	12 ¹	12 ²	12 ³	12 ⁴	13 ⁴

Fysioterapeutene vil i sitt første arbeidsår, som er et turnusår og et ledd i utdannelsen, stå i lønnskl. 10. Men da siste skoleåret høretter skal regnes med i lønnsansienniteten, rykker de allerede fra det andre arbeidsåret opp i lønnskl. 12. Bortsett fra dette har fysioterapeutene samme lønns plassering og samme opprykksordning som fysiokjemikerne.

I forhold til den alminnelige sykepleier v/sengeavdeling vil fysioterapeutene starte i samme lønnsklasse, etter 2 år stå to lønnsklasser høyere og etter 3 år én lønnsklasse høyere. Fra og med det 8. året vil de to grupper stå i samme lønnsklasse. - Etter de overenskomster som gjaldt pr. 30. april 1972 sto fysioterapeutene fra det 3. året hele tiden én lønnsklasse over sykepleierne. De ble altså ikke "innhentet" av disse. Forholdet har således endret seg til ugunst for fysioterapeutene (og fysiokjemikerne), men det er en følge av lavtlønnsprofilen ved årets oppgjør.

Når det gjelder de overordnede stillinger i de 3 arbeidsgrupper, er plasseringen i store trekk følgende:

- I 1.kl. 13: Spesialsykepleier/avdelingssykepleier
 Fysiokjemiker 2 (et visst ansvarsområde, gruppeleder).
 Ledende fysioterapeut
- " " 15: Oversykepleier (i lønnsklasse 14 og 15)
 Fysiokjemiker 1 (administrerende)
 Fysioterapeut i avdelingslederstilling.

I l.kl. 16: Adm. oversykepleier

" " 17: Forstanderinne (i lønnsklasse 17 - 21)

Sjefskjemiker

Sjefsfysioterapeut.

NFF har ved sammenligningen mellom de forskjellige arbeidsgrupper lagt vesentlig vekt på utdanningskravene og arbeidets art. Rikslønnsnemndas flertall mener at det også bør legges vekt på andre faktorer som arbeidstid og arbeidsforhold for øvrig.

Utdanningsforholdene er stort sett de samme for fysioterapeutene og fysiskjemikerne. I begge tilfelle kreves det - som hovedregel - eksamen artium og noen få måneders praksis ved sengeavdeling på sykehus. Begge grupper har deretter en spesialutdanning over 2 år. Fysioterapeutene har etter endt utdanning et turnusår som ledd i utdanningen. For mannlige søkere kreves det dessuten at de har eksamen fra Norges Idrettshøgskole eller tilsvar-ende utdanning. - For å komme inn på sykepleierskole kreves det ikke eksamen artium men realskole eller 9-årig ungdomsskole (almentoretisk linje), eller 9-årig ungdomsskole (andre linjer) og 2-årig folkehøgskole. Til gjengjeld strekker selve sykepleierutdanningen seg over 3 år.

Til belysning av arbeidets art og fagets utvikling har NFF lagt fram avtrykk av en rekke artikler m.v. som er særskilt nevnt foran under avsnittet om partenes anførsler. Tilsvarende materiale er ikke lagt fram når det gjelder de arbeidsgrupper som det trekkes sammenligninger med.

Rikslønnsnemndas flertall skal her bemerke at en savner en systematisk analyse og vurdering av sykepleiertjenesten i videre forstand (den terapeutiske helsepleie) og de enkelte yrkesgruppers arbeids- og ansvarsforhold innenfor denne. Dette er også understreket i St.meld. nr. 16 (1972/73) om sykepleieraksjonen i 1972, men samtidig er det der pekt på at det er utredninger i gang ved Bjørnsonkomiteen (Komiteen til å utrede den framtidige utdanning av sosial-og helsepersonell) og Mork-utvalget (Utvalget til å vurdere organisasjons- og normeringsforhold i sykehus og andre helseinstitusjoner).

Det er også vist til at det i 1971 ble satt ned en større komite til å vurdere lønnsforholdene for alle arbeidstakere i det offentlige regulativ. Om denne komite sies det i Stortingsmeldingen: "Komiteen har bl.a. fått i oppdrag å gi forslag til konkret plassering av stillinger i regulativet... .. Innenfor denne komiteen vil helsepersonellet få en saklig og realistisk vurdering av sin lønsplassering."

Når det gjelder arbeidstid, er det opplyst under saken at fysiokjemikerne ordinært har $42\frac{1}{2}$ times arbeidsuke. - Sykepleierne har også $42\frac{1}{2}$ times arbeidsuke, men fra 1. juli 1973 vil arbeidstiden for turnuspersonell med søn- og helgedagstjeneste bli satt ned til 40 timer pr. uke. En ikke liten del av sykepleierne har delt arbeidsdag. - Fysioterapeutene fikk i sin første overenskomst med NKS - overenskomsten pr. 1. mai 1970 - arbeidsgiverne med på at de skulle "nytte den arbeidstid som nå praktiseres for fysioterapeutene på det enkelte arbeidssted." Denne bestemmelse, som fremdeles gjelder, har ført med seg at fysioterapeutenes arbeidstid varierer fra 36 timer pr. uke og oppover til $42\frac{1}{2}$ time. Det foreligger ikke fullstendige oppgaver over arbeidstiden ved de forskjellige institusjoner, men etter de opplysninger som er gitt under saken, er det grunn til å tro at en vesentlig del av fysioterapeutene har en arbeidstid på 36 timer pr. uke.

Under saken har det også vært pekt på fysioterapeutenes muligheter for privatpraksis ved siden av det lønnede arbeid i helseinstitusjonene, og at fysioterapeutene ved mange institusjoner har fått anledning til å bruke institusjonens lokaler og utstyr til slik praksis, eventuelt ved å la institusjonen få en nærmere avtalt andel av honorarene.

Hvis en sammenligner fysioterapeutene med fysiokjemikerne, kan utdannelseskravene - etter flertallets mening - neppe betinge noen annen lønnsrelasjon enn den som hittil har vært gjeldende. Som nevnt er opptaksvilkårene stort sett de samme, og begge grupper har en spesialutdanning som strekker seg over to år. At fysioterapeutene etter endt skoleutdanning har et turnusår som ledd i undervisningen, bør ikke kunne tillegges vekt ved vurderingen av den lønsmessige plassering bl.a. fordi fysioterapeutene i dette turnusåret har en avlønning

som ikke ligger så langt under den lønn som fysio-
kjemikerne har i begynnerstilling. Videre kan det ikke
være utslagsgivende at det for mannlige søkere kreves
eksamen fra Norges Idrettshøgskole eller tilsvarende
utdannelse.

Flertallet kan heller ikke se at de opplysninger som
er gitt om ansvarsforhold og arbeidets art f.t. kan betinge
noe annet resultat. Riktignok tyder det materiale som er lagt
fram på at fysioterapien er i sterk utvikling og at fysio-
terapeutene etter hvert vil komme til å arbeide mer selvstendig.
Men en tilsvarende utvikling er etter alt å dømme i gang også
på andre felter innen sykepleien. En viser bl.a. til følgende
uttalelse på s. 3 i foran nevnte Stortingsmelding:

- " Arbeidssituasjonen i sykehusene har gradvis skiftet
karakter. Særlig de siste lo år har det foregått endringer
som har hatt stor innvirkning på blant annet sykepleiernes
arbeids- og ansvarsområde.
Dette har flere årsaker. Den medisinske og teknologiske
utvikling har medført en sterk spesialisering innen medi-
sin og sykepleie. Det er opprettet stadig flere spesial-
avdelinger med stigende krav til sykepleiertjenesten.
Som eksempel kan nevnes utviklingen innen transplanta-
sjonskirurgien som nå gjør det mulig å behandle pasienter
som for få år tilbake ville blitt ansett som uhelbredelige.
Det samme gjelder innenfor de medisinske spesialiteter,
hvor man bl.a. ved hjelp av avansert teknisk utstyr nå med
godt resultat kan behandle pasienter med sykdommer som
tidligere ville hatt en dødelig utgang. Det har i de senere
år vært en stigning i antallet skader som krever insti-
tusjonsbehandling, - særlig i forbindelse med trafikk -
ulykkene, og denne pasientgruppe representerer nå en be-
tydelig belastning for enkelte sykehus.
Det er i stor utstrekning opprettet avdelinger for inten-
siv pleie, hjerteovervåking, dialyseenheter (nyrøvask) og
postoperative avdelinger. I disse avdelingene foregår be-
handlingen med avansert teknisk utstyr. Pasientene er i
den mest kritiske fase av sykdommen, og har behov for kon-
tinuerlig behandling og observasjon. Til å pleie slike
pasienter kreves personell som både har spesialopplæring i
bruk av det tekniske utstyret, og som er trent i den
observasjonsteknikk og overvåkingstjeneste som er nødvendig
for til enhver tid å være à jour med pasientens tilstand.
Islike avdelinger er sykepleierne gjennom sin arbeidsdag
i konstant beredskap. Dette representerer en ikke uvesent-
lig psykisk belastning i arbeidssituasjonen."

Når det gjelder forholdet til sykepleierne, er
sammenligningen vanskeligere både fordi utdannelsesforholdene
er mere ulike og fordi sykepleiernes arbeidsoppgaver varierer

så sterkt. Men hvis en trekker inn i sammenligningen både utdanningskravene, arbeidets art, ansvarsforhold, arbeidstid og arbeidsforhold for øvrig, mener Rikslønnsnemndas flertall at den plassering fysioterapeutene hadde i forhold til den alminnelige sykepleier v/sengeavdeling pr. 30.4.1972 ikke kan sies å være urimelig.

Som nevnt har NFF også trukket sammenligninger med yrkesgrupper utenfor helsetjenesten. Rikslønnsnemndas flertall mener at en slik sammenligning med et begrenset utvalg av yrkesgrupper ikke har så stor verdi. Rikslønnsnemnda har imidlertid i sin kjennelse av 23. juni 1972 i tvisten mellom Norsk Sykepleierforbund og Norske Kommuners Sentralforbund uttalt at det er grunn til å tro at sykepleiernes lønnsforhold er utilfredsstillende. På bakgrunn av det resultat Rikslønnsnemndas flertall foran er kommet til når det gjelder relasjonsforholdet mellom sykepleierne og fysioterapeutene, må det samme også kunne sies om fysioterapeutenes lønnsforhold. Men det gjelder det samme her som i saken angående sykepleierne at det materiale som er lagt fram for Rikslønnsnemnda ikke er tilstrekkelig til at nemnda kan gjøre seg opp noen begrunnet mening om hvorledes fysioterapeutene på lengere sikt bør plasseres i lønnsregulativet. En nærmere avklaring av dette bør skje i et samarbeid mellom partene på arbeidsgiver- og arbeidstakersiden og på bakgrunn av bl.a. de resultater de foran nevnte statlige utredningskomiteer og utvalg kommer til.

For øvrig må en regne med at en relativ bedring av fysioterapeutenes lønnsforhold må skje gradvis. I denne forbindelse peker Rikslønnsnemndas flertall på at fysioterapeutene allerede pr. 1. mai 1971 - året etter at de fikk sin første avtale med Sentralforbundet - oppnådde betydelige forbedringer. Samtlige fysioterapeuter i grunnstilling (fysioterapeut II og I.) rykket opp én lønnsklasse, vilkårene for å rykke opp som fysioterapeut I ble forbedret, det ble opprettet en rekke nye stillinger som ledende fysioterapeuter (lønnsklasse 13), og det ble opprettet en ny stillingsgruppe som sjefsterapeut (lønnsklasse 17).

På grunn av det felles opplegg som preger tariffoppgjørene i år både i den private og den offentlige sektor - et opplegg

som er akseptert av de aller fleste arbeidstakerorganisasjoner . finner Rikslønnsnemndas flertall at det denne gang ikke vil være mulig å innrømme NFF en relativ bedring av lønnsvilkårene. En slik bedring vil heller ikke kunne begrunnes med at fysioterapeutene har urimelige lønnsvilkår sammenlignet med andre yrkesgrupper innenfor den terapeutiske helsepleie. Ut fra dette og for øvrig under henvisning til de resultater Rikslønnsnemnda er kommet til i kjennelse av 23. juni 1972 angående sykepleierne, og kjennelse av 27. juni 1972 vedrørende Embetsmennesenes Landsforbund, finner flertallet ikke å kunne imøtekomme NFF's krav om generelt klasseopprykk.

Flertallet finner ikke å burde inkorporere i dette oppgjøret det justeringsoppgjør som skal finne sted pr. 1. mai 1973. Men flertallet finner imidlertid å ville uttale at justeringsforhandlingene for fysioterapeutene bør sees i sammenheng med de kommende forhandlinger for sykepleierne. En finner ikke urimelig at man i denne forbindelse også foretar en vurdering av fysioterapeutenes stilling, jfr. det som er anført foran om relasjonsforholdet mellom sykepleiere og fysioterapeuter. Under justeringsforhandlingene bør en også være oppmerksom på at fysioterapeutene er plassert i lønnsklasser der den sammentrengning av lønnsregulativet som er skapt ved lavtlønnsprofilen i de offentlige oppgjørene, er særlig merkbar.

Idet en viser til foranstående, finner Rikslønnsnemndas flertall å måtte legge påstanden fra Norske Kommuners Sentralforbund til grunn for sin avgjørelse.

Mindretallet (Eva Dagen Eek) uttaler:

NFF gikk i sin tid med på frivillig lønnsnemnd i håp om å møte forståelse for de krav forbundet hadde fremmet. Etter min oppfatning har NFF's krav ikke blitt møtt med den forutsatte forståelse fra nemndas flertall.

Jeg har i løpet av arbeidet i nemnda fremmet følgende:

1. Primært:

Generelt opprykk to lønnsklasser for alle kategorier fysioterapeuter.

For fysioterapeut II (begynnerstilling) ville det bety et opprykk fra 1.kl. 10 (kr 30 110) til 1.kl. 12 (kr 32 740).

Dagens lave lønnsnivå skaper en kunstig gjennomtrekk ved sykehusene som ingen er tjent med. Med alle de ubesatte stillingene mener vi en slik generell oppvurdering er nødvendig for å gi mer stabile arbeidsforhold innen sykehussektoren.

2. Sekundært:

Mitt sekundære forslag siktet mot det samme - å bidra til å sikre en mer stabil arbeidssituasjon ved sykehusene:

Opprykk fra 1.kl. 12¹ (kr 32 740) til 1.kl. 13² (kr 35 900) etter fire ansiennitetsår i stedet for fra 1.kl. 12¹ til 1.kl. 12² som i dag. Dette ville bety at man når topplønn 1.kl. 13⁴ (kr 39 800) etter åtte år i stedet for etter ti år som nå.

Kommentarer til flertallets merknader:

Nemnda gjør i sin flertallsinnstilling stadig sammenligninger med andre lavt vurderte yrkesgrupper innen helsesektoren. Således sies:

"En slik bedring (i fysioterapeutenes relative lønsplassering) vil heller ikke kunne begrunnes med at fysioterapeutene har urimelige lønsvilkår sammenlignet med andre yrkesgrupper innen den terapeutiske helsepleie" (s. 7),

og

"Rikslønnsnemndas flertall mener at en slik sammenligning med et begrenset utvalg av yrkesgrupper (utenfor helsesektoren) ikke har så stor verdi" (s.6)

Ved hjelp av denne teknikken vil selvsagt offentlig helsestell stadig bli liggende etter i lønnsutviklingen. Dette er en situasjon ikke bare fysioterapeutene får føle ved arbeidspress, underbemanning og for lite tid til faglig utvik-

ling. Det er en situasjon som denne høsten gav meg utslag i en høyst berettiget sykepleieraksjon.

Til alt overmål forutsetter nemndas flertall at et lavt lønnsnivå skal kompenseres med privat virksomhet på overtid fra fysioterapeutenes side:

Sitat:

"Under saken har det også vært pekt på fysioterapeutenes mulighet for privatpraksis utenom den vanlige arbeidstiden ved siden av det lønnete arbeide ved helseinstitusjonen, og at fysioterapeutene ved mange institusjoner har fått anledning til å bruke institusjonens lokaler og utstyr til slik praksis eventuelt ved å la institusjonen få en nærmere avtalt andel av honorar."

Jeg vil også kommentere noen positive punkter i flertallets innstilling:

1. "Det pekes på at fysioterapeutene stadig stilles overfor økte krav med hensyn til faglig innsikt og selvstendig vurdering" (s. 1),

Fysioterapeutenes relative lønns plassering skriver seg fra 1946 og er basert på datidens art, ansvar, omfang, utdanning og arbeidets art. På disse 26 årene har det skjedd store endringer i dette grunnlaget uten at det er trukket noen konsekvenser for vår lønns plassering. Etter henvisning fra lege tar vi opp funksjonsdiagnose, velger på dette grunnlaget behandlingsform, dvs. at vi har det reelle ansvar for terapiform og behandlingsopplegg. Selv om legene formelt har dette ansvaret, mangler de den nødvendige kompetanse for å kunne få det reelle ansvaret.

2. ".....det er grunn til å tro at sykepleiernes lønnsforhold er utilfredsstillende. På bakgrunn av det resultat Rikslønnsnemndas flertall foran er kommet til når det gjelder relasjonsforholdet mellom sykepleierne og fysioterapeutene, må det samme også kunne sies om fysioterapeutenes lønnsforhold". (s. 6)
3. "Men flertallet finner imidlertid å ville uttale at justeringsforhandlingene for fysioterapeutene bør sees i sammenheng med de kommende forhandlinger for sykepleierne. En finner det ikke urimelig at man i denne forbindelse også foretar en vurdering av fysioterapeutenes stilling."

Dette burde etter min mening bety en oppslutning om mitt subsidiære forslag. Jeg beklager imidlertid at nemnda ikke har hatt mot til selv å foreta en slik vurdering nå.

Konklusjon:

Jeg kan ikke se at flertallets slutning betyr noen som helst bedring av fysioterapeutenes lønns- og arbeidssituasjon i forhold til forhandlingsresultatet mellom NFF og NKS.

S L U T N I N G :

Overenskomsten mellom Norske Kommuners Sentralforbund og Norske Fysioterapeuters Forbund prolongeres for perioden 1. mai 1972 - 30. april 1974 med de endringer som framgår av Sentralforbundets tilbud av 5. mai 1972 med følgende endringer:

1. Lønnskalaen i tilbudets punkt 6 endres til

År	0	2	4	6	8	10
Lønnsans.	10 ⁰	12 ¹	12 ²	12 ³	12 ⁴	13 ⁴

Tidligere merknad i overenskomsten utgår og erstattes med:

"Ett år av skoletiden og ett års turnustjeneste medregnes i lønnsansienniteten."

2. I tilbudets punkt 8 tilføyes:

"Endringer av de sentralt fastsatte klasseplasseringer skal holdes innenfor en økonomisk ramme på 0,5 pst. av kommunenes totale lønnsbudsjett."

Erling Anger
(sign.)

Reidar Danielsen
(sign.)

Arnljot Strømme Svendsen
(sign.)

Eva Dagen Eek
(sign.)

Reidar Falch
(sign.)

Leif Haraldseth
(sign.)

Vilhelm Dahl
(sign.)